

פרוטרקורל.ט. 4/ג

מישיבה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ד', ד' בכסלו, תשי"ד - 11.11.53, בשעה 08.30.

ג.כ.ד.

- חברי הוועדה:
  - ש. פרטיץ - היו"ר
  - ס. ארם
  - ח. בוגר
  - ז. בן-יעקב
  - ק. כהנא
  - א. כלפון
  - ש. כפרית
  - ד. נצר
  - י. סמילנסקי
  - א. רזיאל-נאור

מוזמנים: ד"ר אבידור - סגן מנהל משרד החינוך
גב' חסנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך

ג.ע.ד.ו.

- מ. אונא
- א. ברמן
- א. דיסלס
- ש. רוזנברג
- ד. צברי

טד-היום: (א) דיון בהצעת קיצוצים בסך של 500,000 לירות בתקציב החינוך;
(ב) הסך שקידמו של סגן מנהל משרד החינוך על מערכת החינוך.

=====

היו"ר ש. פרטיץ:

אני פותחת את הישיבה.
אני מבקשת את הסכמתם של חברי הוועדה לכך שנקדיט תחילה כ-45 רגעים לדיון בהצעת משרד החינוך לקיצוצים בסעיפי תקציב שונים, הטוקדטים בעיקר להסכלה גבוהה ותרבות, ורק לאחר זאת ימשיך ד"ר אבידור את הקידמו על מערכת החינוך. דיון זה הוא דחוף מאד, כי הערב, כנראה, תתקיים פגישה בין יו"ר ועדת הכספים ויו"ר ועדת החינוך והתרבות לבין צורת הפקידות של משרד האוצר ומשרד החינוך. מטרת הפגישה זו היא לברר את ענין התקציב של משרד החינוך ולסמוע את טענותיהם של נציגי משרד החינוך ומשרד האוצר. שאלת התקציב תיחתך, כנראה, בסבוע הבא בישיבת סרים המשותפת, שתספל בדבר.

הקיצוצים המוצעים על-ידי משרד החינוך בסעיפים הסובים מגיעים לסכום הכולל של 500,000 לירות והייתי רוצה לקבל את חוות-דעתם של חברי הוועדה בטרם אשתתף בפגישה הערב.
אבקש עתה מד"ר אבידור למסדר לוועדה את הצעת הקיצוצים.

ד"ר אבידור:

במחצית הראשונה של חודש ספטמבר 53, כאשר עמדנו על כך שתולם ללא דחיה מסכורת המורים לחודש אוגוסט, נתברר היקפו של הגרעון בתקציב החינוך ומשרד האוצר דרש מאתנו הצעות לאיזון התקציב, בטרם תולם מסכורת מורים לחודש אוגוסט. כתוצאה מכך בטה ההצעה לקיצוץ בתקן, שהביאה בעקבותיה חסכון של 750,000 לירות.

ד"ר אבידור:

אז התעוררה גם השאלה של קיצוץ ב-3,5%. אולם לטרות שתי ההצעות הנ"ל נשאר עוד פער גדול, ומסרד האוצר דרש מאתנו להציע לו הצעה נוספת על חסכון ב-500,000 לירות. קיצוצים אלו היה צריך לעשות לא בתקציב החינוך, אלא בכל יתר מעיפי התקציב האחרים. היה עלינו להצביע על קימוץ של 500,000 לירות מתוך סכום כולל של כ-4 - 3 מיליון לירות.

באמצע חודש ספטמבר ס.ז. ערכנו רשימה של קיצוצים, אשר הוגשה למד האוצר. כמובן, לא עשינו זאת בלב שלם וידענו שהדברים יובאו לוועדת הכספים. הרשימה שהוצעה אז על-ידינו כללה קיצוצים ב-44 מעיפים והסכום הכולל של קיצוצים אלה הסתכם ב-500,000 לירות. אולם לאחר בדיקה נוספת נתברר לנו, כי אין אפשרות לקמץ בכמה מן המעיפים שהצבענו עליהם, בגלל התחייבויות קודמות. משום כך נאלצנו להכניס שינויים ברשימת הקיצוצים ומספר המעיפים שבהם הוכרחנו לצמצם הגיע ל-57. להלן רשימת הקיצוצים המוצעים:

קיצוצים המוצעים	סכום שאוסר בתקציב ההוצאה	שם המעיף	שם המעיף
2,000	12,000	הענקות ליורדים	10.10.301
1,500	10,000	פרחי ישראל	10.10.302
1,500	10,000	כנום היצירה הישראלית	10.10.303
7,000	31,000	מחקרים סטטיסטיים	10.10.308
500	2,500	רכישת מכונות חישוב	10.10.406
1,000	71,800	לשכת הנוער	10.20.324
4,000	20,000	בתי מדרש למורים (מעוטרים)	10.20.329
10,000	12,500	תרבות למבוגרים (מעוטרים)	10.20.331
30,000	185,000	בתי ספר תיכוניים (הענקות)	10.21.301
		מסיפנדיות לתלמידי בתי	10.21.302
10,000	200,000	ספר תיכוניים	
		10.23.301-303 אוניברסיטה, טכניון,	
300,000	1,750,000	מכון וייצמן	
5,000	37,000	מסיפנדיות לסטודנטים (בחור"ל)	10.23.304
		עזרה לסטודנטים	10.23.306
4,000	40,000	לשיכון ולמנוחות	
2,000	20,000	מפעלי מחקר ומדע	10.23.308
3,000	6,000	מועצה למוהדות חינוך גבוה	10.23.309
500	5,000	מפעל הקונקורדנציה לתלמוד	10.23.310
1,000	7,000	אקדמיה ללשון	10.23.312
1,000	7,500	ארכיון כללי לתולדות ישראל	10.23.313
10,000	82,000	מוהדות תרבות ואמנות (הענקות)	10.30.301
750	2,000	רכישה וחקר של דברי אמנות	10.30.302
1,000	2,000	הכנת חומר למוד לאמנות	10.30.303
		הזמנת מומחים בשטח האמנות	10.30.307
750	1,500	מחוז-לארץ	
2,500	5,000	הצלת אוצרות הגולה	10.30.308
500	5,000	"יד ושם" לימוד חברת זכרון	10.30.309
		עידוד ותמיכה להוצאות ספרי	10.30.313
3,000	6,000	מדע פופולאריים	
1,000	5,000	ספריות יחוד ליישובים חדשים	10.30.314
500	2,000	הכשרת מורים	10.30.315
1,000	2,000	המועצה העליונה לתרבות	10.30.316
35,000	405,000	כיתות למוד לעולים (אולפנים)	10.31.301
		פעולות תרבות ואמנות בטעברות	10.31.302
3,000	30,000	ויסובי עולים (כולל מסיבות)	
		פעולות תרבות בטובי עולים	10.31.303
9,000	30,000	(השתתפות)	
		עידוד פעולות קליטה תרבותית	10.31.304
5,000	15,000	(בשיתוף עם רשויות מקומיות)	
1,500	5,000	הקניית ידיעת הארץ לעולים	10.31.305
500	6,500	החזקת בתי תרבות וציודם	10.31.306

ד"ר אבידור:

הקיצוצים המוצעים	הכום שאוסר בתקציב ההוצאה	שם המעיף	מס' המעיף
3,000	29,000	עתונים סנוקדים ללומדי עברית	10.31.307
2,000	10,000	חמרי לימוד	10.31.308
1,000	40,000	מטיבריונים ומכוננים להתלמות	10.31.310
1,000	7,500	חוגי לימוד	10.31.311
7,000	51,000	סעורי תורה למבוגרים	10.33.301
3,000	12,000	חוגי לימוד לנוער	10.33.302
500	4,000	ככון וינגייט	10.40.301
1,000	15,000	תמיכות באיגודי ומפעלי ספורט	10.40.302
500	1,800	פיקוח רפואי בהכשרה גופנית	10.40.305
500	1,000	פעולות הסברה לחינוך גופני	10.40.306
1,000	5,000	עידוד להקמת מתקני ספורט	10.40.307
500	3,000	קשרי ספורט בינלאומיים	10.40.308
	לא מופיע	מפעלי הדרכה לסורי חינוך גופני	10.40.310
1,000	בתקציב ההוצאה	סקר ארכיאולוגי וחפירות	10.50.303
1,700	23,000	קרן הוצאה למשלחות ארכיאולוגיות זרות	10.50.304
2,800	10,000	רמיסת עתיקות	10.50.305
500	1,500	הזנה - אטל למפקחות	10.60.203
500		הזנה - ארבע עובדות בקיון	10.60.211
1,000			10.60.213
250		עתונים ומפריטי סקצועיים	10.60.212
11.750		הזנת ילדים	10.60.301

א.פ.ד. אולי לדעת לפי איזה מפתח קבע סכום החינוך את הקיצוצים הללו, האם לפי

ל. ספילנטיק:

אחוזים?

מתוך סעיפי תקציב חוננים, שאינם שייכים לחינוך היהודי, היה עלינו להגיע לקיצוצים בסך של 500,000 לירות. לא יכולנו גם לקצץ במסכורות הסורים. אך הכל הועיפים שמתוכם היינו צריכים להגיע לקיצוצים הסתכמו ב-3 מיליון לירות. שקלנו כל זעיף וזעיף ובדקנו אם איננו מסורייין ואם אין חלות עליו התחייבויות מוקדמות, אשר בגללן לא ניתן לקצץ בו.

ד"ר אבידור:

האם התקציב של "כיבוש השממה" לא קוצץ?

היו"ר ש. פרייץ:

לא יכולנו לקצץ בו מאחר שהכסף כבר סולט.

ד"ר אבידור:

אני מבקשת את חברי הוועדה לחוות את דעתם בקשר עם הקיצוצים המוצעים.

היו"ר ש. פרייץ:

מתוך החקירה החטופה הזאת קמה מאד לעמוד על כל הפרטים, גם לאחר ששמענו כי החישובים נעשו מתוך התחבובות עם התחייבויות במעופים השונים.

ש. כפרית:

אני רוצה לציין שאותה הסגמה שאני תמכתי בה - הפחתת התקציב לחינוך הגבוה והעברתו למעופי התרבות לעולים חדשים - עברה עכשיו את גבול הסותר. אם אוסרים כיום שיש להקטין את התקציב לחינוך הגבוה ב-300,000 לירות, שהם 13% מכלל התקציב בועיף זה, וכן סוכרחים להפחית מן התקציב המוקדש למטיפנדיות לתלמידי בתי הספר התיכוניים, הרי אני רואה בזה טכה עצומה לאותם הדברים זרביים ציפו להם, ואני סוכרחה לוטר שיטנו גבול ספויים מבטום אופן אין לעבור אותו.

בועיף של הזנת ילדים אין לקצץ בטום פנים ואופן, כי מה יטאר עוד? ואנו יודעים שהמצב בסוגי עולים הוא ללא בטוא, המבשים הללו בטצאים בטקורות סבודדים, בתוניים להכנה מתמדת של ההסתבנות. אין לקחת סהרם את הפרוטה שניתנה לו. קיימת עוד תקווה. אולי ייוספו לתקציב החינוך מכוספי כסף, אבל יהיה המצב אשר יהיה - במעיף ההזנה אין לנגוע.

ד. נצר:

אני רוצה לדבר תחילה על העיף של הזנת ילדים, אבל מתוך טענה אחרת. בעיף זה רוצה משרד החינוך להרוויח 11,000 לירות, כי עיף ההזנה כולו נמצא עדיין בתקציב משרד העוד, ויועבר למשרד החינוך רק ב-אחד באפריל.

ד"ר אבידור:

אבל גם הקיצוצים הללו יכנסו לתקופת רק ב-אחד באפריל.

ד. נצר:

אם מפעל ההזנה, שצריך היה להתחיל בחודש אוקטובר, יתחיל רק בדצמבר, הרי יש להניח שנעשו קיצוצים בתקציבו, גם ללא קיצוצי משרד החינוך. זהו סכום של 11,000 שלא היה בתקציב משרד החינוך ועל-ידי הקיצוץ הזה מוסיפים כסף לעיפים אחרים של אותו התקציב. אין לי כל התנגדות לכך שיוגדלו עיפים מסויימים, אבל לא על חשבון הזנת הילדים, לא על חשבון סנתם הדלה, קיצוץ כבר בתקציב ההזנה על-ידי כך שלא ניתנה הזנה בטובי החדשים הראשונים של שנת הלימודים. לא אילוד על הקיצוצים בעיפים האדמיניסטרטיביים של מפעל ההזנה, כמו עתונות, בקיין וכו'.

לא אכנס למצבם המסקי של מוטבי העולים, וולם לדעתי, שכבה זו סנתהוותה בשנים האחרונות היא השכבה בהא' הידיעה הזקוקה לטיפול מיוחד. מוטבי עולים, פירוסם ייסוב אנשים מחומרי הכשרה שתאימה והכרת הארץ בנקודות מסוכנות ביותר ופעם ראו בהתייבות באותם הסקומות עצמם את סיא החלוציות, לכן היינו צריכים בכל האמצעים לחפש דרך כיצד להוסיף לתקציבי תרבות לעולים ולא לגרוע מהם. ישנם סכומי תקציב שהם לא פחות מסוריינים מאשר מסכורת הסורים, ותרבות למוטבי עולים הוא אחד הסכומים הללו. בו אין לנעת.

לא אעמוק בפירוט כל העיפים שדובר עליהם כאן, אבל ישנו עיף אחד שהוא יותר טדי מפוצל, וכוונתי לכל אותם העיפים הקטנים המוקדשים לפעולות תרבות ביסובי עולים חדשים וללימוד עברית. יתכן, כי ריכוז-יתר של פעולות אלה היה מביא אתו גם חסכון.

א. כלפון:

ד"ר אבידור אמר שסיקוליו של משרד החינוך היו לא לנגוע בעיפים מסוריינים. הם החליטו להוריד רק סן העיפים הבלתי-מסוריינים, זאת אומרת, לחסוך ולקצץ בעיפים בהם ההתנגדות היא הקטנה ביותר. וההתנגדות הקטנה ביותר היא אצל העולים החדשים. העולים בלאו הכי לא יבואו בצעקות שיתנו להם תרבות והרי דווקא אותם העיפים הם סיניסליים ומלכתחילה לא היו מספיקים. כל העיפים המוקצבים לתרבות ביסובי העולים ומעברות הם קודם, ואין לנגוע בהם בסום פנים באופן.

אחד התיקונים שהוכנסו על-ידי ועדה זו היה הגדלת העיף של מטיפנדיות לתלמידי בתי הופר התיכוניים ועתה רוצה משרד החינוך לקצץ בעיף זה ב-10,000 לירות. אני יודע שהסכום שאוטר בעיף זה איננו מספיק, לאור מספר הבקשות למטיפנדיות שכבר נתקבלו, וישנו גרעון לסדרת השתתפותה של הזוכנות בעיף זה. אינני מווגל לחפש מקורות תקציב אחרים תוך הדקות הספורות, אבל אני רק רוצה לציין שיטנה דיספרופורציה מסוועת בין העיפים הטובים.

ח. בוגר:

אני אגע רק בנקודה אחת - בתי הספר התיכוניים. אני רוצה להודיע לחברי הוועדה שבתי ספר אלה נמצאים במצב טראגי. מספר הילדים בהם ירד בהרבה ובגטנסייה "הרצליה" בלבד ירד מספר התלמידים ב-400 לעומת השנה הקודמת. הקוסי הוא מסכורת המורים מהווה 92% מתקציב בית-הספר, אולם היו זמנים ש-50% מתקציב בית הספר היו מוקדשים לסיפורים. טנין, אם כן, יקח בית-הספר כסף כדי לקנות ספרים ומכשירי לימוד? מסכורת מורים מוכרחים לשלם והנה רוצה משרד החינוך לקצץ בעיף בתי הספר התיכוניים ב-30,000 לירות. אני מבקש לא לעשות זאת. עצם יסודו של בית הספר הולך לאיבוד אם הוא אינו יכול לדכוש ספרים ומכשירי לימוד חדשים. פעם אפשר היה לפנות להורים בבקשת כפסים למטרה זו, אבל כיום מסלמים ההורים שכר לימוד בגובה אסטרונומי. הייתי מבקש להתנות ונאי שכל היכום ממשרד החינוך מקציב לבתי-הספר התיכוניים יוקדם לא למסכורת מורים, כי אם לקניית ספרים ומכשירי חדשים.

או.

א. רזיאל-נאור:

אני גם כן סבורה שחלילה לגעת בתקציב הזנת הילדים, כי הטעם הוא כזה, שהילדים מוכרחים לקבל ארוחה בבית-הספר, שהיא לפעמים הארוחה החמה היחידה בטווח היום. צריך לחפש את הקיצוצים במקומות אחרים, אפשריים ובלתי-אפשריים. כמו כן, אין לגעת באותם הכומסים שהוקצבו לסטודנטים לפנזה ולסיכונצם, לסייפנדיות לתלמידי בתי-הספר התיכוניים ולתמיכה בבתי הספר התיכוניים עצמם. בלי אמצעים כפייט אלה לסוא כל הדיבורים על סיפור הטעם התרבותי.

אינני מבינה מה ענינם של החקרים הטאטיסטיים במסדר החינוך. לשם כך ישנה הלסכה המרכזית לטאטיסטיקה, ואת הכסף הזה המופיע בתקציב המסדר החינוך יש להקדיש לענין אחר.

י. סטילנסקי:

למעשה החכום של 500,000 לירות שקיצו בו בנוי שלוש לבנים גדולות והטאר - רסיסים. שלושת הדברים העיקריים הם: חינוך גבוה - 310,000 ל"י; חינוך תיכוני - 40,000 ל"י; כל הנוגע באופן יסיר לעולים חדשים - 55,000 ל"י, ביחד למעלה מ-400,000 לירות. דווקא על כלה כום הנותר יותר קל לוותר, לכולים להיות פחות דברי אמנות, וכו'. בין כל יתר הטעיפים הקטנים ישנם כאלה שאין לגעת בהם, אחרת תסמט הקרקע מתחתם וסצד סני יש כאלה שאפשר לקצץ בהם עוד ועוד, אם הטעם הכפוי הוא דע כל כך.

צדקו אלה שאמרו, כי אין לקצץ בתקציב ההזנה, אבל לדעתי אין הבדל בין הזנה לבין תרבות שניתנת לעולים החדשים. כל ההפחתות עושות רושם סקצו באותם הטעיפים, אשר הקיצוץ בהם לא יגרום לטביתות.

קראתי דק הבוקר את נאומו של ר/אלוף דורי בפתיחת סנת הליטודים בטכניון. ואין זה דקלום נאה שאין להם כסף, זנאי המציאות לאמיתה.

אני סבור שאם יש צורך לקצץ, צריכים להסיר את הטאבו שעל חינוך שאינו גבוה ולעסות את החשבון על פני החזית כולה.

היו"ר ט. פרסיץ:

מכל מקום, אין לקצץ באותם הטעיפים הנוגעים לעולים, בתנאי שהעבודה התרבותית הנעשית בטוחה היא ראויה לסמה ומסרתת סירות נאטן.

ס. ארם:

אני מבין שאנו עוסקים בטעוה חשובה, אשר בעברית קוראים לה קטילת ילדים. אני רוצה להבין מבין הריאליזם הזה, לשם מה תשב ועדה זו ותדון בדברים הסונים, כאשר אחר-כך בין וכה מוחקים את אשר החלטנו.

למעשה, כל קיצוצים הללו - אין צורך בהם. אני מתרעם קודם-כל על יוסבת-ראש הוועדה, כי שתפקידה לסטור סמה שנאמר גם יקריים. מסדר החינוך בלאו הכי יבצע את הקיצוצים, אבל אינני רוצה לתת לו את הערבות המסחרית לכך. אני רוצה שוועדת החינוך לא תתן את הסכמתה לקצץ אפילו בפרוטה אחת מתקציב החינוך.

היו"ר ט. פרסיץ:

לא נתבקשנו לתת את הסכמתנו לקיצוצים.

ס. ארם:

ועדת החינוך צריכה לומר שהיא מתנגדת לכל הקיצוצים. אנו תובעים את הגדלת תקציב החינוך, ואני מתבייס פשוט שאנו יושבים כאן ודנים בטה אפשר לקצץ ובטה אסור. אינני רוצה לעזור למסדר החינוך בקטילת ילדים. אני מציע לקבל את ההחלטה הבאה: ועדת החינוך והתרבות סמעה על הקיצוצים המוצעים בתקציב החינוך, היא חושבת שהם פוגעים בחיי התרבות ומתנגדת להם.

היו"ר ט. פרסיץ:

אני מוכרחה לומר לחה"כ ארם שמלאכתו נעשית על-ידי אחרים.

מסדר החינוך הועמד כיום בפני מציאות קשה מאוד, ואינני רוצה לנתח עכשיו את הסיבות לזה. אין כסף לתשלום סכומים גדולים וגרעון זה ספריע לביצוע פעולות חשובות בטוח החינוך היסודי, החינוך הגבוה

או.

היו"ר ש. פרסיץ:

ובתרבות. מסדר החינוך מבצע את החלטות הכנסת, ובתור חברת-כנסת אני יכולה לקבל את הצעותיו או לדחותן. אבל אין להגיד שמסדר החינוך עוסק בקטילת ילדים. אילו נכנסנו לפני הדברים היינו פוטרם את מסדר החינוך מהרבה דברים.

מסך כל הדיון היום התפללתי שוועדה זו תאסר את אסר אמרו במסודות אחרים כאשר התחילו לדבר על קיצוצים: כל הוצאה שאיננה הכרחית, כל פרוטה שאין בצדה פעולה קונסטרוקטיבית יש למחוק, אולם קיימת אבני-יחוד שעליהן לא נוכל לוותר.

הה"כ המילניקי דיבר על הכרח בפעולה תרבותית, בתבואי שתהיה ראוייה לשמה. מר סדיד הרצה לי חוזר אשר נשלח ללשכות בקטר עם חינוך חקלאי והמביר לי, כי מסדר החינוך קבע בחוזר זה שלא יהיו שעורי חקלאות פיקטיביים. כל שעור חקלאות שיהיה בהתאם לתכנית ובתן להוציא לפועל - תקציבו לא יקוצץ. אולם המסדר לא ירצה שמישהו יסתמס בתקציב המוקצב לשעורי חקלאות כדי לכסות פעולות אחרות. הבה, אם כן, לא נדבר על פיקציה, מפני שהיא קיימת בכל שטחי חינוך.

אני רוצה לקבל את סיוע הוועדה לדרישתי הבאה: ועדת החינוך והתרבות מחווה את דעתה, כי סורה שלמה של קיצוצים אשר נעשו בליט ברירה פוגעים בכל קיומה של המדינה ואזור לעשותם, מה עוד שקיצוצים אלה נבעו מתוך כך שלא רצו להתחבב בתוספת היוקר המגיעה למסדר החינוך. ועדת החינוך דורשת, אם כן, להחזיר לתקציב מסדר החינוך את הפרס תוספת היוקר בין 165 נקודות לבין מספר הנקודות הנהוג כיום.

ס. ארם: האם אז יבוטלו הקיצוצים?

היו"ר ש. פרסיץ: לא רק הקיצוצים ששמענו עליהם היום, אלא גם רבים אחרים.

ס. ארם: אני מציע את הנוסח הבא: ועדת החינוך והתרבות מחווה את דעתה שאין לקבל שום קיצוצים שמסדר החינוך דן בהם בזמנו. ועדת החינוך והתרבות סיפה את כוחה של היוסבת ראש לדרוש את החזרתה של תוספת היוקר, כדי לכסות את הגרעון.

בשום פנים ואופן אין לומר שהוועדה מסכימה להחזרת תוספת היוקר ויחד עם זאת מסכימה גם לקיצוצים.

היו"ר ש. פרסיץ: לא אוכל לקבל את הצעתו של הה"כ ארם, כי עכשיו דנו בוועדה רק על הקיצוצים בזך של 500,000 לירות. אני מציעה לקבל את ההחלטה הבאה: ועדת החינוך והתרבות דוחה את הקיצוצים המוצעים ודורשת לכסות את תכופים החסרים מתוך תוספת היוקר שהיא בגובה הפרס בין 165 נקודות אינחכס היוקרלבין מספר הנקודות הנהוג כיום, והמגיעה למסדר החינוך.

ס. ארם: אני מסכים לקבל את הצעת היוסבת-ראס.

ה ח ל ט ה

הצעת היוסבת-ראס נ ת ב ל ה
= = = = =

היו"ר ש. פרסיץ:

בטרם נעבור למעיף שני בסדר-היום, אני רוצה להביא לתשומת-לבה של הוועדה את מכתבה של האוניברסיטה העברית אל סר החינוך ושר האוצר, ואשר העתקו נשלח גם אלינו. במכתב זה מוחה נשיא האוניברסיטה, הפרופ' מור, על הקיצוץ בתקציב הממשלתי לאוניברסיטה ומצביע על מצב הכספי החמור ביותר של הסוטה. (קודאת את המכתב).

אבקש עתה את ד"ר אבידור להמסין במסירתו

על מערכת החינוך.

ד"ר אבידור:

אדבר תחילה על הפיקוח במערכת החינוך
בראשית שנת הלימודים תשי"ד.

ירוע בוודאי לכולם שמתוך 170 מפקחים

שהיו במערכת החינוך שלנו פוטרנו השנה 55. נוצר רושם שהפיקוח באו
כגזירה של ועדת לבון, אולם רושם זה הנו מוטעה. הפיקוחים בוצעו תוך הסכמה
הדדית בין משרד החינוך לבין ועדת לבון. כאשר המנהל הכללי של משרד החינוך,
ד"ר ריגר, סר לפני שנה לוועדה זו הסקירה על מערכת החינוך, הוא ציין כבר
אז שהפיקוח שלנו נופח במידה גדולה בשטחים רבים. לכן סברנו שיש להקטין
את מספר המפקחים, מפני שמספרם היה גדול גם לגבי מערכת החינוך גדולה יותר
מזו הקיימת אצלנו. היה קיים פיצול-יתר במערכת הפיקוח ואי-כהירות בהגדרת
תפקידו של המפקח. כתוצאה מכך ביצע המפקח הרבה תפקידים שהיו צריכים להיות
בידי מנהל בית-ספר.

על כן, באשר הסכמנו לפיקוחי המפקחים,

ידענו כי הדבר לא יפגע ביעילות העבודה. בין המפוסרים לא היו מפקחים
כוללים על בתי-ספר יהודיים, כי אם מפקחים מקצועיים, לאסנות, מוסיקה וכו',
אשר לא ראינו צורך בהם.

מערכת הפיקוח מסודרת עתה לפי ססה

מחוזות, אשר בהם נמצאים 34 מפקחים לבתי-ספר יהודיים. דצנטראליזציה זו
סיעלת את העבודה. המפקחים חולקו בין המחוזות בהתאם לצרכיו של כל מחוז
ומחוז, בהתחשב במצבו הגיאוגרפי ובהתאם למספר בתי-ספר אשר בו. ישנו קוסי
מסויים לטלא את התקן של 34 מפקחים, מפני שמספר מפקחים פרטו ואנו חסרים
כיום 5 מפקחים: 3 מפקחים לחינוך המכלתי דתי ו-2 מפקחים לנגב ולצפון.
הקוסי בטציאת מפקחים הוא בזה שאנו מחפסים לא רק אנשים מתאימים לתפקיד
זה מבחינת הכשרתם ואיטיות, אלא הננו גם רוצים שהמפקחים לנגב ולצפון יגורו
באותם המקומות. הפיקוח בשני המחוזות הללו טובל עדיין, כי לא נמצאו
מפקחים היכולים לגור שם.

אנו מסתדלים עתה לתת מקום חדש במקצת

לתפקידי המפקחים. מצד אחד יקריטו המפקחים יותר זמן, מאשר בעבר, לעניינים
פדאגוגיים ולא מנהליים, ואילו מצד שני אנו מסתדלים להפריד מתוך המפקחים
הכוללים בין מפקחים-מורכבים, שתפקידם העיקרי יהיה להדריך את הסורה
החדש או החלט לבין מפקחים-מבקרים שתפקידם יהיה יותר מוקדס ליחידה, לצרכי
בית-הספר. אין אפשרות להפריד הפרדה מלאה בין מפקחים פדאגוגיים ובין
מפקחים מנהליים, אבל נסתדר שתפקידם של אחרים מהם יהיה פדאגוגי ושל
האחרים - פדאגוגי-מנהלתי.

עז הנהגת החינוך המכלתי ביטלנו

4 סדרות של מפקחים ראשיים לזרמים השונים ובמקום זה הוקם הפיקוח הראשי.
סר ארנון, שהיה עד עכשיו חגן מנהל כללי של משרד החינוך, נתמנה לתפקיד
ראש המפקחים. הפיקוח המרכזי חולט בעיקר על החינוך היסודי ובמקצת על
הכשרת המורים. סר ניב, לסעבר מפקח של זרם העובדים, נתמנה כחגנו של
סר ארנון. ד"ר גולדסטייט, שהיה עד עתה חגן מנהל הכללי, נתמנה לתפקיד
מנהל החינוך הדתי. שלושתם מהווים את הרשות הפדאגוגית החולטת על מפקחי
בתי-הספר היסודיים.

זה מביא אותי לסינויים המנהליים

שבאו לרגל החינוך המכלתי.

כידוע, בתקן של משרד החינוך ישנו

מקום למנהל כללי אחד וחמשה חגנים, שני חגנים, סר ארנון וד"ר גולדסטייט,
הועברו לתפקידים אחרים. כיום נשארו, איפוא, 3 חגנים למנהל הכללי והם:
סר בן-אור, סר סריד, אשר עד יום ב' נושא עדיין את התואר של מפקח לתפקידים
מיוחדים, ואנובי. אנו עומדים לפרטם בקרוב הכרזה על שתי מסרות פנויות
לחגן מנהל כללי של משרד החינוך.

נוסף לנ"ל קיים הפיקוח המרכזי ולשכות

פיקוח מחוזיות, אשר בראשן עומד מפקח מחוזי שתפקידו הם פדאגוגיים ומנהליים.
מספר המפקחים המחוזיים הוא ששה והם החולטים על כל המטרחה במחוז בשטח
תרבות וחינוך. המפקח המחוזי הוא המרכז את הפיקוח הפדאגוגי על בתי-הספר
היסודיים, אבל לגבי שטחים אחרים, כמו למשל, הפיקוח על החינוך התיכוני
ניתנת למפקח על החינוך התיכוני סככות רחבה יותר והוא אינו צמוד למפקח
המחוזי במידה בה צמוד אליו המפקח על החינוך היסודי.

מבחינה מנהלתית המפקח המחוזי ופקידיו

ירטו תפקידים רבים שבוצעו בעבר על-ידי המפקחים השונים וגזלו את מרבית
זמנם. כמו כן, ריבוי המפקחים במחוז היה מביא לעתים להרעת היחסים בין
המפקחים לבין הרשות המקומית, כי כל מפקח היה פונה לרשות המקומית בדרישות
מטעם פעולתו. כיום, המפקח המחוזי מרכז את כל הדרישות הללו ומפנה אותן

לרשויות המקומיות, ואני מקווה שהלשכות המחוזיות תטלאנה תפקיד חשוב
באיפור היחסים בינן לבין הרשויות המקומיות.
כל עניני התרבות בסחר ובתוכס הפעולות
במעברות במצאים בסלפול הלשכות המחוזיות.

מה הם הקשרים בין הלשכות המחוזיות והמפקח
המחוזי מצד אחד לבין המשרד הראשי מצד שני?
בשאלות פואגוגיות קטור המפקח המחוזי
לפיקוח הראשי, ואילו בענינים מנהליים הוא קטור לטנהל הכללי של משרד
החינוך ולחגניו. הנחיות אלה נקבעו לאחר דיונים פטוסכים ועל-יחוד נסיון
העבר, אבל אין חפק סאלה לא ההנחיות האחרונות ויבואו תיקונים. בכל אופן,
אנו מקווים שתהיה אפטרות להפריד בין ענינים מנהליים לבין ענינים
פואגוגיים, אם כי ברור צריך להיות תיאום סלא. לצורך זה אנו מקיימים
סדי פעם ישיבות של הנחלה עם הפיקוח המרכזי.
הזכרתי כבר שבסוגרת משרד יסנו מנהל
אגף לחינוך הדתי. אבל, כסם סאנו זבורים שהפיקוח המרכזי צריך לעסוק בעיקר
בענינים הפדאגוגיים, כך גם לסרות הסם, שנקבע סתוך הסכס קואליציוני, אין
אנו רוצים להקים אגף מנהלי מנהלית. המפקחים על בתי-הספר המטלכתיים
הדתיים כפופים אף הם מנהליית המפקח המחוזי. הוא הדין לגבי סאלות
פדאגוגיות כלליות, ורק בענינים המיוחדים לחינוך מטלכתי דתי צמודים הם
למנהל אגף החינוך הדתי.

י. סמילנסקי: כיצד אפשרית הפרדה זו ?

ד"ר אבידור: היא אפשרית. הלשכות המחוזיות מרכזות את
היחסים עם הרשויות המקומיות, אבל אין פירוש
הדבר שנסגור את הדלתות בפני הרשויות המקומיות.

י. סמילנסקי: לאן נשלחות כיום רשימות המסכורות?

היו"ר ש. פרטיץ: היום המצב עוד יותר גרוע. אם בעבר
היו עושים בתל-אביב את חיסוב מסכורת
המורה והיו אחראים במקום עבור כל ילדו במצבו המטפחתי. הרי עתה
גם הטינוי הזה צריך לעבור לירושלים.

ד"ר אבידור: היתה כוונה להנהיג דצנטראליזציה בססח
זה, אבל הדבר לא בוצע עדיין.
היו תכניות להעביר את מחלקת החטבונות
למכונות. טיכון זה היה חוסך הרבה עבודה. אחר-כך נתברר, שמטלנה כספית
אי-אפשר לבצע את הטיכון, אבל בינתיים ניתנה כבר ההודאה להעביר את כל
החטבונות לירושלים. כישון שענין הטיכון ירד מן הפרק, נצטרך למצוא דרך
אחרת.

גם את עניני התקן אנו מקווים להעביר
ללשכות המחוזיות, ועתה בין הפקידים המתמנים בלשכות יסנו גם פקיד מיוחד
העוסק בעניני התקן.

הנהגת החינוך המטלכתי גרסה לצמצומים
ומיזוגים בסמינריונים.

בשנת הלימודים תשי"ג היו 21 סמינריונים
מוחזקים על-ידי הפרינה ועוד 6 - 5 סמינריונים בתמכים. כיום יסנו רק
15 סמינריונים מוחזקים.

בירושלים היו לפני סנה 7 מוסדות מוחזקים,
הסנה יסנה 5 בלבד. סמינר אמכולי (אפטסיין) התמוג עם בית-הספר לחינוך
בבית הכרם.

לאחר הרהורים רבים מישרנו את החזקתו של
בית מדרש למורים בנים של המזרחי, אף כי מספר תלמידיו אינו גדול, אולם
זהו תומד היחידי המספק מורים גברים לבתי-הספר המטלכתיים הדתיים. התקן
של בית מדרש זה קוצץ יותר מאשר בסמינריונים אחרים.
המוסד הסליטי הוא בית מדרש למורות של
המזרחי. קוינו סמוך זה יתמוג עם בית מדרש למורות "בית יעקב", אבל
זה האחרון פרט.

או.

ד"ר אבידור:

המוסד הרביעי הוא הסמינר ברמת-רחל,
של איגוד הקיבוצים והקבוצות. הודענו
לחסינר זה שנחזיק בו בירושלים רק עד סוף שנה זו ולאחר תאריך זה עליו
לעבור למקום בהתייבות, בצפון או בנגב. יש לציין שהסמינריונים הקיבוציים
היו נוהגים לקבל תלמידים מבלי להקפיד אם הללו סיימו את לימודיהם בבית-ספר
תיכוני. הקלות אלה באו כדי לאפשר לאנשים מבוגרים, אשר סיימו את לימודיהם
בחול, להסתתף בלימודי החסינר. הסנה הודענו לחסינר, כיאסור להם לקבל
תלמידים שלא מן ההתייבות העובדת, אשר אינם עלי תעודות בגרות.
המוסד החסיי בירושלים הוא מכון סהר"ל
המקנה הכשרה פדאגוגית לתלמידי ישיבות.

בתל-אביב התמזג החסינר ע"ס לוינסקי עם
החסינר של ארגון נשים ציוניות, אשר היה ביפו.
כמו כן, קיים בתל-אביב חסינר "תלפיות"
למורות לבתי-ספר מטלכתיים דתיים וקוינו שהוא יתמזג עם בית מדרש למורות
בית יעקב, אבל האחרון פרס.

חסינר הקיבוצים בתל-אביב, בדומה לחסינר
הקיבוצים ברמת-רחל, קיבל הודעה מספרד החינוך שהוא מוחזק בתל-אביב רק
עד סוף שנה זו, ואילו אחר-כך עליו להעתיק מקומו לחביבה התייבותית.
המוסד הרביעי הוא למעשה קורס דו-שנתי,
לא טלא ולאחר סיומו יש צורך לגשת לבחינות אכסטריניות.

בחיפה היו 3 חסינרים והסנה ישנו רק אחד.
החסינר אשר ליד בית-הספר הריאלי התמזג עם החסינר של זרם העובדים, ובית
מדרש של הפזרחי נמגר מחוץ מספר מספיק של תלמידים.

נוסף לכל הנ"ל קיים חסינר בגבעת-הסלוסה.
החסינרים של חדרה ובתניה התמזגו לחסינר
אחד, אשר מקום טושבו בבתניה.

ביבנה נמצא חסינר, אבל נקבע שכיתה חדשה
תפתח עם אחת לשנתיים.

המוסד המוחזק החסייטה-עטר היא המדרשה
לחינוך גופני.

המוסדות הנתמכים הם: מדרשה למורים לציון
ולמוסיקה, אשר תלמידיה הם לרוב מורים, בית-ספר של ויצ"ו בנחלת-יצחק,
בית-ספר של צעירות מזרחי בתל-אביב וחסינר למורי טלאכה בתל-אביב.
בחיטן טאלה עומד המוסד של הרב ברפן אשר נמגר בירושלים.

נוסף על הסייזוגים של מוסדות הנהגנו גם
קיצוצים של 25% בתקן השעת. הדבר לא נובע מתוך הגרעון בתקציב, אלא בא
כדי למנוע עומס רב מדי בשעורים, אשר כתוצאה ממנו לא היה מספיק זמן
לעבודה עצמית של התלמידים. קבענו גם מינימום יותר גבוה לספר התלמידים
הדרוש כדי לפתוח כיתה, והעמדנו אותו על 20 תלמיד. אבל אם בשנים הקודמות
נפתחו כיתות בעלות מספר תלמידים קטן יותר, היכנסו להחזיק בהן.

א. כלפון: מה פשר הדבר שטורה אשר סייים חסינר מקבל
את תעודת-הגמר רק כעבור 5 או 6 שנים? לא
טדובר במקרה זה על תלמידים החייבים כסף למוסד.

ד"ר אבידור: אבדר זאת.

אשר לבתי-הספר התיכוניים, נתמנתה לפי
שנה ועדת ציבורית כדי לחקור את הטעם בשטח זה והמליצה על דברים סקה לבצעם,
מפני שהם קטורים בתקציב. אבל סודרת כיום הרגשה שיש צורך להקים רשות
חוקית לחינוך תיכוני במדינה. מגיעות גם שמועות שמבחינה תקציבית אפשר עוד
להנהיג בבתי-הספר התיכוניים חכרון ויעול. בתי-ספר אלה הם מפותחים ומקבלים
מטיכה, אבל הטעם בינם לבין משרד החינוך הוא רק בשטח הפדאגוגי. הדגשנו כבר

ד"ר אבידור:

שהתמיכה הניתנת להם דורסת מצדנו התערבות גדולה יותר בטח המנהלתי.
שר החינוך חושב להקים בקרוב רשות חינוך לבתי-הספר התיכוניים במדינה.
מצבם הכספי של בתי-הספר אלו אינו טוב ואם כי היתה עזרה מצדנו, היא היתה
טופנית בעיקר לתלמידים ולא לסווד עצמו. סכר הלימוד עליה, מפני שהוא קטור
לאינדוס היוקר, אבל מצד שני גל מספר הסטיפנדיות בשנת תשי"ד.
בקיץ תשי"ד ניגשו לבחינות לסטיפנדיות
2,500 תלמיד. אלה שנבטו היו צריכים להיות בעלי ציון טמוצע 8, אבל בפקרה
של עולים חדשים או בני שכונות העוני התתפקנו בציון טמוצע 6. הבחינות
היו בארבעה מקצועות: חיבור, תנ"ך, חשבון והיסטוריה או תלמוד. הציון
המינימלי לקבלת הסטיפנדיה היה צריך להיות 7,5, אבל לגבי עולים חדשים או
ילדים משכונות העוני הספיק גם הציון 6,5, 1,100 ילד עברו את הבחינות.

מה היה ההישג הגבוה ביותר?

א. רזיאל-נאור:

ד"ר אבידור:

אינני יודע כרגע.
מתוך 1,100 ילדים קיבלו 1,000 ילדים
סטיפנדיות של 80 לירות כל אחת, ואילו 100 ילדים בני טטפחות אסידות קבלו
טכני עידודי נוסף ל-1,000 הסטיפנדיות שניתנו השנה ישנו עוד 660 ילדים
הנהנים מסטיפנדיות והם כבר בכיתות הגבוהות, זאת אומרת, הם נהנים מסטיפנדיות
טטנים קודמות. 500 סטיפנדיות נוספות הוקצבו ולא חולקו עדיין בין תלמידים
בבתי-ספר תיכוניים הנוחרים במגמה פדגוגית. כמו כן, הוקצבו 200 סטיפנדיות
לתלמידי כיתות ז' ו-ח' של בתי-הספר התיכוניים, אשר לא קיבלו סטיפנדיות
בשנים הקודמות.

בקיץ זה נרשמו לבחינות בגרות 2,082
תלמידים מ-55 מוסדות חינוך לעומת 1389 נרשמים שהיו לפני שנה. זהו גידול
יפה. בשנה שעברה היה אחוז הנכשלים 23,7%, השנה - 20,1%.

מספר הניגשים לבחינות בגרות אכסטרניות
בשנים האחרונות היה כדלקמן: בשנת תשי"א - 377, בשנת תשי"ב - 657, בשנת
תשי"ג - 1815. אמנם אין זאת אומרת שהיו 1851 נבחנים, כי היו בין אלה
אנשי צבא רבים, אשר להם אנו מרשים חלוקת מקצועות למועדים שונים, ולכן
מספר הנבחנים הוא למעשה קטן יותר. בגלל מספרם העצום של הנבחנים השנה
אין עדיין תוצאות של הבחינות, המסור לא היה סוכן למספר כה גדול של מבחנים.
לאנשי הצבא אנו מאפשרים לא רק חלוקת מקצועות, כי אם גם בוחנים אותם
בזמנים שונים. השנוע ערכנו לאנשי הצבא, ובתוכם מאות קצינים, קודם הכנה
לבחינות בגרות אכסטרניות.

א. רזיאל-נאור:

בשנה שעברה פניתי לשר החינוך בקשר לגיל
הנבחנים לבחינות אכסטרניות והשר אר, כי הוא
סחכים להוריד את גיל הנבחנים מ-19 ל-18, בגלל הצבא. השר הבטיח לענות על
פנייתי מעל בטת הכנסת ועדיין לא קבלתי תשובה.

ד"ר אבידור:

ישנו טיקול נוסף בענין זה ודווקא בגלל
הצבא. לפני שלוש שנים מי שהתגייס לצבא
לא יכול היה להמשיך בהכנות לבחינות בגרות. כיום אחת הדרכים הנוחות ביותר
להתכונן לבחינות היא דוקא על-ידי הצבא. מי שלומד באופן סדיר בית-ספר
תיכון מקבל דחיה מגיוס עד לאחר סיום הבחינות, ואילו מי שמתכונן לבחינות
במסגרת הצבא מקבל הנחות טובות.

בבתי-הספר התיכוניים קיימת עוד פרשת
מסכורת המורים. מתנהל טטא-ומתן בין מרכז המורים לבין משרד החינוך בענין
העלאת מסכורת היסוד של המורים בבתי-הספר התיכוניים. דרישה זו באה לאחר
שהועלתה מסכורת היסוד של מורים בבתי-הספר יחודיים והועמדה על הטכניסום של
93 לירות במקום 88 לירות הנהוגות קודם. מסכורת היסוד של המורים בבתי
ספר יחודיים היתה בין 50 ל-88 ל"י, כיום היא בין 50 ל-93. בבתי הספר
התיכוניים מסכורת היסוד היא בין 60 ל-120 ל"י ודרישת המורים היא להעלותה
ל-67 עד 124 ל"י.

המורים בבתי-הספר התיכוניים נותנים 24

שעות בשבוע.

א.ו.

ד"ר אבידור: ההעלאה במסכורת סודי בתי-ספר יסודיים היא ענין לתקציב הממשלה בלבד, והדבר הובא בחשבון בתקציב, אם כי היו צרות רבות עד אשר האוצר הסכים לכך.

בבתי-הספר התיכוניים קטורה העלאת המסכורת בגורמים רבים. ראשית, היא תגרום להעלאת שכר הלימוד ב-5% - 3%. שנית, ישפיע הדבר על תקציבי שלושה מסודים ממשלתיים: (א) מסוד החינוך המחזיק סמינריונים ואשר בהם מסכורת הפורים היא סכום גדול, מסכורתם של 115 מפקחים הבנויה על מסכורת הפורים ומכיוון שרובם בעלי השכלה אקדמאית, יהיה צורך לתת להם מסכורת יסוד מכהימלית של 124 ל"י. (ב) מסוד העבודה שיש לו בתי-ספר מקצועיים; (ג) מסוד החקלאות לגבי בתי-ספר חקלאיים. ההעלאה תשפיע גם על תקציבי הרשויות המקומיות כמו תל-אביב, רמת-גן, בתניה ועוד. כל הגורמים הנ"ל לא הביאו בחשבון את ההעלאה וכיון שהיא תשפיע על כולם, לא נוכל להחליט על כך על דעת עצמנו. מרכז הפורים הודיע שהוא מוכן להסכים להקמת ועדה אשר תדון בענין המסכורת, אבל תחילה יש לשלם לפורים את המסכורת המוגדלת. מרכז הפורים הודיע לבית-הספר "חוגים" בחיפה שאם עד יום א' הקרוב לא תשולם סם המסכורת לפי הדרגה החדשה, הרי תפרוץ במקום סביחת פורים.

ח. בוגר: השאלה כיום היא האם להעלות את מסכורת היסוד של סודי בתי-הספר התיכוניים או לא? אבל אילו העלו את מסכורתם של הפורים היסודיים לא היתה מתעוררת השאלה. מכיון שמסוד החינוך הסכים להעלות את מסכורת הפורים היסודיים תחת לחץ של איום בסביבתה כללית, ולדעתי זה לא טוב, הרי הוא מעמיד את בתי-הספר התיכוניים במצב קשה. היה צדד מקדמת דנא שאם מורה יסודי קיבל מסכורת בחך 20 ל"י, אזי תורה בבית-ספר תיכוני קיבל יותר. עתה ניתנה לפורים יסודיים מסכורת עם העלאה. ניתנה גם העלאה לפורים תיכוניים, אבל לא באותו הסכום, פירוט הדבר ש"נתת דבולך לסעורים". זה גורם לידי כך שמרכז הפורים דורש מהפורים התיכוניים להכריז סביבתה.

א. רוזאל-נאור: האם אותה דרגת מסכורת בהוגה גם בבתי-ספר תיכוניים של ערב?

ד"ר אבידור: כן. אין קשר בין העלאת מסכורת לפורים יסודיים ולפורים בבתי-ספר תיכוניים. לאחר מסא ופתן ארוך הוחלט שמסכורת פורים בבתי-ספר יסודיים תוצמד לדרגות ממשלתיות 10 - 7 ובמקום שהיתה בשנת תשי"א בין 36 ל-66 ל"י, היא תהיה להבא בין 50 ל"י (דרגה 7) ל-93 ל"י (דרגה 10). הוחלט, איפוא, כבר בפברואר 1951 כי מסכורת היסוד של הפורים היסודיים תהיה 93 - 50 ל"י, אלא אמרו שאין לבצע את ההעלאה בבת-אחת. לגבי בתי-הספר התיכוניים לא היתה שום החלטה. ד"ר בוגר טוען שסומנים היתה קיימת פרופורציה במסכורות של 3:4. אבל עלי לומר שפרופורציה זו נתבטלה לפני שנים מספר וסר ילין קבע שהעקרון של 3:4 אינו מקודם. באנגליה, למשל, קיים סולם מסכורת אחד לגבי פורים בבתי ספר יסודיים ותיכוניים. ההבדל הוא רק במספר שעות הוראה.

היו"ר ש. פרסיץ: עלינו להפסיק עתה את היטיבה ונבקש את ד"ר אבידור להפסיך במקירתו בסבוע הבא.

ברשות חברי הוועדה אני חפצה לקבוע לסבוע הבא את סדר העבודה: ביום ג' יביא ד"ר החיגוך בפני הוועדה את התקנות שהוא עומד להתקין בקשר לחוק לימוד חובה (הוראת שעה), תשי"ד - 1953. כן נסמע באותו היום את מיום הסקירה על מערכת החינוך והרצאה על מחלקת ההזנה, בנינה ודרכי פעולתה.

ביום ד' נקבל תשובות על השאלות שנשאלו ביום הקודם ונקדיש את הזמן להרצאה על מחלקת ההזנה ועל סקירתו של ד"ר אבידור.